

פרשת קדושים – לא תעמד על דם רעך

יחידת הפסוקים: ויקרא י"ט, ט"ז – חלק ב'
רעיון מרכזי: דאגה לזולת, עזרה בעת צרה.
פסוק מרכזי: "לא תעמד על דם רעך, אָנִי ה'".

פתיחה:

נספר על חובש "איחוד הצלה" שזכה להציל חיים (מתוך [אתר "איחוד הצלה"](#)). יש שם סיפורים רבים, לבחירתכם):

שלמה סיפר שהם בטיול עם כל המשפחה באחד מאתרי הנופש הגדולים ברמת הגולן. הם טיילו עם התינוק וכשהפסיקו לאכול הם האכילו אותו בננה ופתאום הוא הכחיל והפסיק לנשום. האימא צעקה לעזרה "התינוק שלי מת"! ונתנאל כבר לא נשם. במקרה אחד המתנדבים שלנו נשאר עוד כמה דקות במקום העבודה שלו בשמורה ושמע את הצעקות.

הוא רץ לכיוונם במהירות והגיע תוך פחות מ-90 שניות, מיד ביצע את תמרון היימליך על התינוק והצליח להוציא את הבננה והתינוק חזר לנשום שוב. כל זה קרה בזמן שמישהו אחר במשפחה היה עדיין בטלפון עם 1221. לאחר שהתינוק כבר ניצל הגיעו עוד מתנדבים למקום. הגעה לזירה בתוך 90 השניות הראשונות היא מכריעה בהצלת חיים. זה באמת מדהים שאפילו באזור כל כך מבודד, יש אנשים שמתנדבים לצוות איחוד הצלה. זה התמצית של להיות במקום הנכון בזמן הנכון, וזמן תגובה מהיר שיכול ממש להיות ההבדל בין חיים ומוות.

בזכות המקצועיות והמהירות של המתנדב האמיץ הזה, נתנאל חי היום ובבית עם משפחתו.

- נשאל את התלמידים מה הם מרגישים בעקבות הסיפור.

- נקרא את הפסוק מהתורה:

"לא תעמד על דם רעך, אָנִי ה'".

נשאל את התלמידים איזה קשר הם מוצאים בין הסיפור לבין הפסוק שלנו?

המצווה

הקשר הוא, שזו בדיוק המצווה בפסוק! התורה מנחה אותנו כיצד לפעול כשאנחנו רואים מישהו בסכנה, איננו יכולים להתחמק מלעזור. איננו יכולים **לעמוד** מנגד, כאשר דם אחינו בסכנה. כאשר ביכולתנו להציל, לעזור ולהושיע עלינו לעשות זאת בכל המאמץ הנדרש.

נשאל את התלמידים איך לדעתם הם יכולים לקיים מצווה זו? הרי בשגרה אנחנו לא רואים אדם טובע או נטרף על-ידי חיה או מקרי קיצון כאלה. ובכל זאת אנחנו רוצים לקיים את המצווה! איך נוכל?

- נשמע רעיונות וניתן רשימת מקרים. על כל מקרה נראה איך אפשר לקיים בו את "לא תעמוד על דם רעך", ומה ביכולתנו לעשות.
אפשר לעבוד על המקרים בזוגות (כל זוג מקבל דף מקרים, דן בו, ולבסוף עושים סבב וכל זוג משתף במקרה אחד מהמקרים), ואפשר לעבוד במליאה.
המקרים:

- אתם עומדים בתחנת אוטובוס, ואדם לידכם אומר: "אני לא יכול לנשום, אני מתעלף, הצילו!"
 - אתם הולכים ברחוב ורואים ילד כבן שנתיים מסתובב לבד ללא שום מבוגר לידו.
 - אתם רואים ילד קטן על בימבה נוסע לכיוון הכביש.
 - אתם רואים עשן סמיך יוצא מחלון של בית.
 - אתם בברכה, ויש ילדים שמטביעים אחד את השני בתור משחק (מסוכן).
- נדגיש שלא מצופה מאיתנו, במיוחד בתור ילדים, לסכן את עצמנו כדי להציל מישהו אחר. לא נתפרץ לכביש חלילה ובודאי שלא ניכנס לתוך בית בוער. מה שכן נוכל לעשות זה להזעיק עזרה, נוכל לקרוא למבוגר, נוכל לעצור את הילד הדוהר לכביש כשהוא עוד על המדרכה. אך חלילה לא נכניס עצמנו למצב סכנה.
 - נשאל: לאלו מידות מצוות "לא תעמוד על דם רעך" מחנכת אותנו? (אחריות, שותפות עם הזולת, חוסר אדישות, אכפתיות, רגישות, יזמה ועוד).

הרחבה

ניזכר במצוה שלמדנו בשיעור הקודם, איסור רכילות.
נציג את פסוק טז באופן מלא ותוך חלוקה בין שתי המצוות:

לֹא תֵלֵךְ רֶכִיל בְּעַמֶּיךָ
לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ
אֲנִי ה'!

חכמינו זכרונם לברכה לימדו שהקשר בין שני חלקי הפסוק מלמדת אותנו עד כמה צריך להיזהר בדיבור, 'שכל המלבין פני חבירו כאילו שופך דמים!'

[מסכת בבא מציעא נח:]

- להלבין פנים זה ביטוי של חכמים המתאר מצב של עלבון ומבוכה, ממש כאילו הדם אוזל מהפנים והם נהיות לבנות וחיוורות. וזה סמל וסימן לכך שהדיבור הרע יכול ממש כאילו להרוג מבפנים, ותזכורת עד כמה צריך להיזהר בדיבור שלנו.

סיכום:

- נצפה בסרטון בו רואים ניסוי: זוג שחקנים מציג כאילו אינם חשים בטוב, ובוחנים את תגובות האנשים. הסרטון 3:40 דקות, מומלץ לעצוב ב1:51 אחרי "לא נעלמה כליל".
<https://www.youtube.com/watch?v=cdMAkoP5G9E>
- נכין תעודת זהות למצווה שלמדנו בשיעור זה:

נספח – כרטיסיות

אפשר לדבר על המקרים במליאה ואפשר לחלק כרטיסיות. אם בחרתם באפשרות השנייה – מצ"ב לנוחיותכם.

ראיתם ילדים רבים, כולל מכות וצעקות.

- איך אפשר לקיים במקרה זה את "לא תעמוד על דם רעך"?
- מה ביכולתנו לעשות?

אתם עומדים בתחנת אוטובוס, ואדם לידכם אומר: "אני לא יכול לנשום, אני מתעלף, הצילו!"

- איך אפשר לקיים במקרה זה את "לא תעמוד על דם רעך"?
- מה ביכולתנו לעשות?

אתם הולכים ברחוב ורואים ילד כבן שנתיים מסתובב לבד ללא שום מבוגר לידו.

- איך אפשר לקיים במקרה זה את "לא תעמוד על דם רעך"?
- מה ביכולתנו לעשות?

אתם רואים ילד קטן על בימבה נוסע לכיוון הכביש.

- איך אפשר לקיים במקרה זה את "לא תעמוד על דם רעך"?
- מה ביכולתנו לעשות?

אתם רואים עשן סמיך יוצא מחלון של בית.

- איך אפשר לקיים במקרה זה את "לא תעמוד על דם רעך"?
- מה ביכולתנו לעשות?

אתם בבריכה, ויש ילדים שמטביעים אחד את השני בתור משחק (מסוכן).

- איך אפשר לקיים במקרה זה את "לא תעמוד על דם רעך"?
- מה ביכולתנו לעשות?